

ORTA ANADOLU'DA AĞAÇLANDIRMA ÇALIŞMALARI

M.Sait ZARİFOĞLU*

İç Anadolu Bölgesi, iklim yönünden kurak, orman alanları az olan bir bölgedir. Bölgemizde uzun bir yaz kuraklığı hüküm sürebilmekte, yıllık yağış 300 mm civarında olmaktadır.

Nüfusun artmasına paralel ihtiyaçlar da arttığından, insanlar, çevrelerinden temin edemedikleri orman mahsullerini ormanlardan sağlamak yoluna gitmişler ve buralardaki ormanları da tahrip etmişlerdir. Bugüne sadece harabeleri kalan Ankara'nın Ulus semtindeki hamamın Roma Devleti'nde Ankara'nın ormansızlaşmasına çok büyük etkisinin olduğu bir gerçektir. Ankara'ya yaklaşık 100 km mesafede bulunan Frigler'in başkentindeki (Bala-Gordion) Kral Midas'ın mezarında görülen kalın ardıç ağaçlarından bugün bu çevrede iz bulunmamaktadır; ihtimal bu medeniyetin doğuşu ile ormanlar da yok edildi ve zamanımıza antropojen bir saha kaldı.

Ankara civarında günümüzde, Timur'un fillerini sakladığı koru ormanları yok artık.

İç Anadolu'nun orman bakımından fakirleşmiş olmasında;

A- İç Anadolu'nun, Batı Anadolu gibi çok eski çağlardan beri iskân alanı olması,

B- İklimin, Doğu Anadolu gibi sert oluşundan, ısınmak amacıyla ormanların tahrip edilmesi,

C- Ormanların azalması ile tabiat şartlarının olumsuz yönde gelişmesi sonucu, ormanların kendi kendini yenileyememesi.

D- Ulaşımın gelişmesi, nüfusun çoğalması ile tahribatin merkezden çevreye doğru genişlemesi, yüz-

yıllarca odun hammaddesi yerine ikame maddelerinin bulunamaması,

E- "Cibalı mübaha" zihniyetiyle ormanlardan hiçbir kayda tâbi olmadan faydalanan halkın, ayrıca tarım alanları kazanmak amacıyla orman alanlarının aleyhine genişleme yapması gibi sebeplerle ormanlar İç Anadolu'dan uzaklaşmıştır.

Yukarıda açıklanan hususlardan bir kısmının günümüzde dünyanın başka bölgelerinde meydana gelmesi sonucu oluşan tabiat âfetlerini müşahade ediyoruz. Nepal'daki orman tahribatına paralel Hint Yarımadası'ndaki sel baskınlarının artışı ...Afrika'daki orman ve vejetasyonların yok edilmesi ile kuraklık ve kıtlık felaketinin meydana gelmesi arasındaki ilişki her ortam ve her dönem için geçerli olmaktadır. Nüfusun çoğalması ulaşım ve faydalanma imkânlarının artışı ile İç Anadolu'daki son orman artıkları da birçok yerlerde yok edilmiş, bu yüzden Çankırı, Ankara, Tokat, Yozgat, Kayseri, Konya, Afyon ve Çorum illerinin ormanları da modern ormancılık tekniklerinin uygulamaya konulmasına ve ormancılık mevzuatının tatbikata konulmasına kadar büyük tahribat görmüştür.

Nüfusun artmasına rağmen, ormancılık mevzuatının bütün yönleriyle uygulamaya konulması ve örgütlenen devletin ormanlar üzerindeki kontrolünün artması ile tahribat azalmış, yok edilen ormanların meydana getirdiği olumsuz etkileri bertaraf etmek amacıyla tahrip olan orman sahalarının ihya ve imarına geçilmiştir.

Gelecekte bu yerlere geçmiştekinden daha yeşil hale getirme görevini Atatürk, Cumhuriyetimizin ilk yıllarında, biz ormancılara vermiştir. İlk fidanlık 1925 yılında Gazi Orman Çiftliği'nin kurulmasından sonra, aynı yıl içinde Atatürk'ün emirleriyle çiftlik arazisinin Beşevler-Bahçelievler semtinde 130 dönümlük bir bölümü, fidan üretmek ve Ankara'yı "Yeşil Kent" yapmak üzere Orman Genel Müdürlüğü'ne tahsis edilmiştir.

* Orman Yüksek Müh. Ankara Orman Bölge Müdürü.

YEŞİL KUŞAK PROJELERİ

Bir kısım kimseler, İç Anadolu'nun eski çağlardan beri ormansız olduğunu, iklim ve toprak şartlarının orman yetişmesine engel olduğunu ileri sürmektedir. Bu iddianın tamamen yersiz olduğu Ankara'nın çevresinde bir geziye çıkıldığında görülecektir; nitekim türbe, koru vs. amaçlarla kesilmeden günümüze kadar intikal eden Kılıçlar, Karapürçek, Yuva gibi Ankara'nın dış mahallelerinde yer alan köylerdeki orman artıkları, ayrıca 20'nci yüzyılın ortasına kadar sahibi tarafından korunduğundan, bugün Ankara'ya en yakın orman hüviyetini koruyan ve başkente 40 km mesafedeki Beynam Ormanı ve Beynam Ormanı'nın kuzey doğrultusunda uzanan Elmadağ'ın Kayak Merkezi'ne çok yakın mesafede bulunan Yakubabdal köyünde 1968 yılına kadar varlığını koruyabilmiş çam ağaçları Ankara'nın ve çevresinin zamanında ormanla kaplı bulunduğunun delilidir.

Orman örtüsünün kalkması toprağın yabanlaşmasına sebep olmuş ise de sunî yolla geniş bir alanda yapılacak ağaçlandırmalar, zamanla eski hüviyetine kavuşmasını sağlayacaktır.

Ormanların ve çevrenin aşırı bir şekilde tahrip edilmesi, İç Anadolu'nun birçok yerleşim merkezlerinde sel baskınlarının meydana gelmesine, can ve mal kaybına yol açan felaketlere sebep olmuştur. 1957 yılında Ankara'nın su toplam havzasının bir kısmında yağın şiddetli sağnak yağmur sonucu hasıl olan taşkınla 167 kişi ölmüş, milyonlarca TL'lik mal kaybı meydana gelmiştir. Aynı şekilde, İç Anadolu'da birçok il, ilçe ve yerleşim merkezi zaman zaman yağın şiddetli yağışlar sonucu sel taşkınlarına maruz kalmıştır.

Sel taşkınlarının, havzada tutularak yağışların akışa geçmesinin bertaraf edilmesi ile önleneceğini idrak eden yetkililer, nihayet bunun toprak muhafaza ile birlikte sel taşkınlarının meydana geldiği havzalarda ağaçlandırma yapılmasının zorunluluğunu anlayarak İç Anadolu'nun sel baskınlarının meydana geldiği derelerde tedbirler alınmaya başlanmıştır.

1955 yılında Tokat'ta yerleşme yerlerini tehdit eden derelerde başlayan toprak koruma tedbirleriyle birlikte ağaçlandırma çalışmaları 1958 yılında Ankara'nın Kızılcahamam ilçesinde, 1959 yılında Konya'nın Akşehir ilçesini tehdit eden dereler ile, Çankırı yerleşme bölgesinin batısında yer alan derelerde, 1961 yılında Ankara ili, Afyon'un Çay ilçesini tehdit eden sel derelerinde ve Çorum'un Kargı ilçesinde faaliyete geçmiştir. Yapılan ağaçlandırmaların rekreasyonel gayeli olduğundan, sonuçları da aynı şekilde çok yönlü olmuştur. Çalışma esnasında, mahalli sosyal ihtilaflara rağmen, müspet sonuçları kısa zamanda alınmış, projelerin uygulanması oranında taşkınlar önlenmiş, tarım alanları, iskân yerleri sık sık maruz kaldıkları taşkınlardan korunmuşlardır. Toprak koruma tedbirleri olan havzalarda sadece erozyonu önleme tedbirleri alınmakla yetinilmemiş, projelerin dahilinde kalan dereler ile verimden düşen meralar da ıslah edilmiştir.

Şehirlerimizin daha düzenli ve planlı gelişmesini sağlamak, insan sağlığı üzerinde tehlikeli boyutlara ulaşan çevre ve hava kirliliğini azaltmak, toprak koruma tedbirleriyle, barajların rusubatla dolmasını önleyerek ömürlerini uzatmak, insanlarımızın beden ve ruh sağlığı için ihtiyaç duydukları dinlenme yeri ve yeşil alanlarımızı çoğaltmak, o bölgenin turizm potansiyelini artırmak ve nihayet boş ve verimsiz halde duran yurt topraklarını üretime sokarak ekonomiye katkıda bulunmak amacıyla YEŞİL KUŞAK PROJELERİ geliştirilmiş ve ilk defa uygulamaya Ankara'da başlanmıştır.

1961 yılında bugünkü adıyla ATATÜRK ORMANI olarak bilinen arazilerde çalışmalara başlatılmış ve 1982 yılı sonuna kadar Yeşil Kuşak içerisinde kalan 2850 hektar arazi ağaçlandırılmıştır. 1983 yılından itibaren ise yeni bir anlayış ve görüş içerisinde düzenlenen "ANKARA YEŞİL KUŞAK PROJESİ"ne göre hız verilerek çalışmalar yürütülmüştür.

Başkent Ankara'ya ait YEŞİL KUŞAK PROJESİNİ özetleyecek olursak, bu proje ile, şehri sel ve taşkınlardan korumak hava kirliliğini azaltmak, rekreasyon alanlarını çoğaltmak, düzenli bir yerleşmeyi sağlamak, Ankara'ya içme suyu temin eden göl ve baraj havzalarında toprak koruma tedbirlerini alarak sürekli, yeterli ve kaliteli su temininde yardımcı olmak gibi önemli faydaların sağlanması amaçlanmıştır. Bugüne kadar 100 bin dekar yakın sahada çalışılmış olup, proje sahasının tamamında uygulamanın gerçekleştirilmesiyle 234 bin dekar sahada gerekli çalışmalar tamamlanmış ve sonuçta 58 milyon adet fidan dikilmiş olacaktır.

Yemyeşil bir TÜRKİYE idealine ulaşılmasında kent ormanları tesisinde YEŞİL KUŞAK PROJELERİNİN önemli bir yer tutacağına inanılmakta ve mahallî mülki amirlerin idarî ve sosyal problemlerin çözülmesinde yapacakları yardım ve desteğin projelerin gerçekleşmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. □

